

Onneksi olkoon, tuore opettaja!

Edessäsi on uusi ja luultavasti monia yllätyksiä mukanaan tuova työtehtävä suomalaisen kielikoulun opettajana Saksassa. Tähän työhön ei voi kouluttautua missään oppilaitoksessa, eikä yhtä ja oikeaa tapaa toimia kielikoulun opettajana ole olemassakaan. Monessa tilanteessa opettajan on ”pakko” turvautua omaan luovuuteensa ja ideointitaitoonsa sekä luottaa itseensä ja siihen, että juuri hän on oman oppilasryhmänsä paras asiantuntija. Tälle sivulle on kerätty tietoa ja vinkkejä muutamista kielikoulun opetustyötä helpottavista käytännön asioista. Toivottavasti näistä voisi olla hyötyä matkallasi kohti entistäkin parempaa opettajuutta, matkalla, jota et tee yksin vaan yhdessä kymmenien muiden Saksan suomalaisten kielikoulujen opettajien kanssa. Työn iloa!

Suomi-koulut ympäri maailmaa saavat tukea (harkinnanvaraista valtionavustusta) Suomesta, jossa toiminta kuuluu Opetushallituksen alaisuuteen (lisätietoja www.oph.fi > Kansainvälistyvä koulutus > Suomi-koulut). Saksassa kielikoulutyötä koordinoivat pedagoginen neuvosto (opetustyö) ja kielikouluneuvosto (hallinnollinen työ). Pedagogisen neuvoston kotisivuilla (www.rengas.de > Kielikoulut > Pedagoginen neuvosto) on paljon käyttökelpoista tietoa jokaisen opettajan käyttöön, joten on suositeltavaa tutustua näihin sivuihin tarkasti.

Opetustyön ulkoiset puitteet kielikouluissa vaihtelevat suuresti koulun koon, lasten ikäjakauksen, käytettävissä olevien tilojen ja tuntimäärien suhteen. Parasta apua näihin aihepiireihin liittyviin kysymyksiin saat oman kielikoulusi vanhempainneuvoston (tai johtokunnan) puheenjohtajalta. Hänen kanssaan kannattaa keskustella myös esimerkiksi palkka- ja muista sopimusasioista.

Saksan suomalaisilla kielikouluilla on oma opetussuunnitelma, joka on nähtävissä pedagogisen neuvoston nettisivuilla. Lisäksi jokainen opettaja laatii vuosittain omalle opetusryhmälleen ryhmäkohtaisen opetussuunnitelman, jossa määritellään mm. kyseisen ryhmän tavoitteita, käytettäviä materiaaleja ja opetuksen aihepiirejä. Apua tähän työhön voit hakea Saksan koulujen yhteisestä opetussuunnitelmasta sekä vaikkapa Opekon OPSista!-nettisivustolta (www.opeko.fi/suomikoulut).

Kielikoulun opettajan ei ole tarkoitus puurtaa yksin. Virikkeitä ja motivaatiota on tarjolla vuosittaisilla koulutuspäivillä, joilla aimo annos uutta tietoa sekoittuu iloisesti kollegoiden tapaamisen riemuun. Saksan kielikoulujen omat neuvottelu- ja koulutuspäivät sijoittuvat alkuvuoteen, yleensä helmikuussa Hannoverissa, Opetushallituksen kansainväliset opettajapäivät Helsingissä taas elokuun alkuun. Osallistuminen koulutuksiin on maksutonta, joskin OPH:n päivien matkakuluista sekä osittain yöpymisestä ja ruokailusta kunkin osanottajan on huolehdittava itse. Viime vuosina Opetusalan koulutuskeskus (www.opeko.fi) on tarjonnut kielikoulujen opettajille myös verkkokoulutusta, jota toivottavasti on jatkossa luvassa lisää.

Varsinaisesti Suomi-koulujen käyttöön laadittua oppimateriaalia ei toistaiseksi ole olemassa. Opetuksessa käytetään yleisesti Suomenkin kouluissa käytössä olevaa materiaalia (äidinkieli ja kirjallisuus ja/tai suomi toisena kielenä sekä esimerkiksi ympäristö- ja luonnontiedon sekä historian materiaalit). Oppikirjoja tai muuta oppimateriaalia valittaessa kannattaa vierailla esimerkiksi seuraavilla kustantajien nettisivuilla:

- www.oph.fi/verkkokauppa
- www.otava.fi/oppimateriaalit
- www.tammi.net/oppimateriaalit
- www.wsoy.fi/oppimateriaalit

Pedagoginen neuvosto pyrkii ylläpitämään listoja kielikoulujen käyttämistä oppimateriaaleista. Näitä listoja jaetaan vuotuisilla koulutuspäivillämme. Lisäksi jokaisella koululla on käytettävissä Ideapankki, josta löytyy tarkempaa tietoa pedagogisen neuvoston nettisivuilta. On myös järkevää kysellä oman koulun muilta opettajilta ja vastuuhenkilöiltä mahdollisista koululle aiemmin hankituista oppimateriaaleista, peleistä, lasten- ja nuortenkirjoista ym. Kielikoulun oppimateriaaleissa näkyy monesti opettajan oma kädenjälki, kun sopivaa valmista materiaalia ei yksinkertaisesti ole. Internetistä on usein hyötyä.

Opettajan omaa käsitystä ulkosuomalaislasten suomen kielen ylläpidon tavoista ja tärkeydestä voi vahvistaa tutustumalla seuraaviin kirjoihin:

- Kotimaana suomen kieli. Näkökulmia suomen kielen säilymiseen ja kehittymiseen ulkomailla. (Toim. Maila Eichhorn ja Anne Helttunen, ÄOL 2003)
- Suomalainen lapsi maailmalla. Kolmannen kulttuurin kasvatit. (Ilona Tikka, Kansanvalistusseura 2004)
- Veikko-vaarin antiloopit (Satu Reinikainen, Ilona Tikka ja Minna Inovaara, Kansanvalistusseura 2005), tarkoitettu lasten kanssa käytettäväksi

Ehkäpä kannattaisi tutustua myös ulkosuomalaislasten kotiperuskoulun tarjontaan (www.kotiperuskoulu.fi).

Saksan suomalaisten kielikoulujen vireään toimintakenttään kuuluvat varsinaisten koulujen lisäksi esimerkiksi Moi-lehti, Salmiakki-nettilehti, motivaatioleirit ja pääsiäisen opintomatka. Näistä kaikista löytyy lisätietoa pedagogisen neuvoston nettisivuilta.